

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՔԱՅՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պարսկաստանի համար տարեկան 10 ֆր. և կամ 4 րբլ. Թղթաբեկ. Եւրոպայի և այլ տեղերի համար տարեկան 20 ֆրանգ. Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ լրագիրը զրկելու փոստի ծախքը: Բաժնեգրիները կանխիկ կը վճարուին: Վեցամսեայ կամ եռամսեայ բաժնորդութիւններ ալ կրնդ ունենալ, առանց ոեւէ յաւելման բաժնեգրին վրայ: Հատով կը ծախուի ամեն տեղ 20 սանթիմ. Կամակ և ծրար պէտք է զրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France)

Ե ՏԱՐԻ ԹԻԻ 39

1890 ՅՈՒՆԻՍԻՐ 1

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 20 (Հ.Տ.)

ՁՈՐԻՔՏԱԲՈՒ

Կը հրատարակուի Դ. և Շ. Թ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւններն: Պարտաւոր չէ վերագրաճունել չհրատարակուած ձեռագիրներն: Ծանուցումներ կը ղուտուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիմ կարծէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիմ:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Rue Vacon, 50)

ՀԱՅՈՅ

ՀԱՅԵՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

==

ՆՊԱՏԱԿ ԵՒ ՄԻՋՈՅՆԵՐ

(Քաղաքում կանոնադրեմ)

«Հայոց Հայրենասիրական Միութեան» նպատակն է աշխատել վարչական բարենորոգումներ մտցունելու թիւրքահայաստանի մէջ, Հայ ժողովրդի տեղական պէտքերին համեմատ: Հայ ժողովրդի ցանկութիւնն է իրաւունք ստանալ ազատօրէն ինքզինք կառավարելու որով միայն պիտի կրնան վերնալ այն հարստահարութիւններ որոնք այսօր Հայաստանի թշուառութեան և աւերակ դառնալուն պատճառ կը լինին:

«Հայոց Հայրենասիրական Միութիւն»ը իւր նպատակ իրագործելու համար իւր կարողութեան չափով կը գործադրէ ամեն յարմար եղած միջոցներն, ժամանակի պահանջներին համեմատ: Կաշխատի ներքին ոյժ գոյացունել Ազգին մէջ իւր ազատութեան համար, հրատարակութիւններ կանէ, գիւմումներ կանէ որոց որ պէտք է և նախապէս ու բարոյապէս կը քաջալերէ անոնց որոնք անձնուիրութեամբ կաշխատին հայրենիքի ազատութեան գործին:

Միութիւնը կուենայ իրեն բերան եղող լրագիր որ, բացի զանազան լուսեր տալէ իրեն լրագիր, կը հարգուի ինքզինքնութեան ինչ որ Միութիւնը ուզէ հաղորդել, տեղեկութիւններ կուտայ Հայաստանի և տարբարակ Հայերի գրութեան վրայ և կը ծառայէ հայրենասիրական եռանդը արժարծելու Հայերին մէջ:

Ծանօթ. «Հայոց Հայրենասիրական Միութեան» անդամակցել կամ թղթակցել ուղղութիւնն պէտք է դիմեն հետեւեալ հասցէին:

M. Portoukalian (FRANCE) Marseille

* Հայոց Հայրենասիրական Միութիւն»ը կը նպատակէ Արմենիա լրագրի հրատարակման:

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Միլիթերը» յ յօդուածը Մուսայի դատին առթով. — Մուսա պէյի դատաստանք եւ Յունաստանի լրագիրներն. — Վեհ. կաթողիկոսը եւ Ռուսոգի Հայերն. — Եգիպտոսի Հայերի Առաջնորդը. — Վաւմ. իշխան Մեքոն խան. — Ամենափրկչեան վանուց Զուղայու. Առաջնորդութիւնն. — Հայեր ի թիւրքիս. — Հարստահարութիւններ ի թիւրքահայաստան. — Պր. Շահմաւանց. — Ծախու. գիրքեր. — Տեղական. — Ենթադրեմ կամ կրիք. — Համաճարակն ի Ռուսիա. — Չարին հիւանդութիւնը. — Թիւրքիսի յուրեր. — Արտասանման յուրեր. — Այլանախան բանակին հրացանը. — Ծանուցումներ:

«ՄԵԼԻԹԵՅՈՐ»Ի ՅՕԴՈՒԱՄԸ ՄՈՒՍԱԻ ԴԱՏԻՆ ԱՌԹՈՎ

«Մեքէթէյթը» անգլիական շարժաթերթը հետեւեալները կը գրէ Մուսայի խնդրի մասին:

Թիւրքիս իւր ստացուածքներին մէջ անկախ տէրութիւն մը չէ. Ատենօք էր, սակայն վերջին յիսուն տարիներէն ի վեր Եւրոպան սա սկզբունքի վրայ գործեց, թէ քրիստոնէայի ընտանիք գաւառներին վրայ թիւրքի իշխանութիւնը ստորինների տիրապետութիւն մ'է իրենցմէ վերինների վրայ, և այնքան հակառակ աշխարհին ընդհանուր բարեկեցութեան որ այդ իշխանութիւն կը թոյլատրուի միայն այն պայմանով որ արդար և կենդանացող կառավարութիւն մը լինի: Այս սկզբունք արդէն տասներկու քաղաքի զանազան թիւններով մարմնացած և ծնունդ տուած է վեց պալատեան նախագահների ազատագրման որոց ամենքն, ի բաց առեալ Մոնթէնէկոն, ազատութիւններն ապահովեցին եւրոպական օգնութեամբ: Այդ սկզբունք Պէրլինի դաշնագրութեան ուժով Հայաստանի մասին ալ միջամտութիւն մը կարգարարեց: Այդ մեծ նահանգ կը արարուեալէ քրիստոնէայ ազգ մ'որ կը կրէ մի անուն որի հետ բաղդատմամբ թիւրքերն դեռ երէկուան է և Եւրոպան պարտի, ոչ միայն իր ընդհանուր քաղաքականութեամբ, այլ մասնաւոր յանձնառութեամբ կամ ազատչութեալ այդ ազգին մի վարչութիւն որի տակ Հայ ժողովուրդը կարող լինի ապրել կամ պարտի ստիպել: Գուռն որպէս զի այդ նահանգին ինքնավարութիւն չնորհէ, Հայերի տուած տեղեկութիւնները կը ցուցնեն թէ օսմանեան կառավարութիւնն զիրենք չարաչար կերպով կը կառավարէ, թէ երբոր Բ. Գուռն յարմար դատէ սարսափ ձգել, կը թոյլատրէ Գիւրտ առաջակապետներին որոց հետեւողներն լոկ բարբարոսներ են, մոտենէ Հայ գիւղերի մէջ և վարուիլ անոնց հետ այնպիսի վայրագութեամբ ինչպէս որ չեն վարուիլ նոյն լոկ խռովութեան ժամանակներ պատերազմով առնուած քաղաքի մը հետ:

Երկի մարդիկ կապանուին, կիներ կը բռնաբարուին և ստացուածք կայրուին և կը կողոպտուին: Հայեր կը բողոքեն նաեւ թէ ոչ պաշտպանութիւն և ոչ ալ արդարութիւն կրնան ստանալ նոյն լոկ այն առեւ երբ մահմէտական գիւղերն ալ հարստահարուելով կառավարութեան զայրոյթը կը շարժեն բնականաբար, սա շարժեալ Գիւրտերը չպատժեր զի այդ բարբարիներ իր մի զօրութեան աղբիւր կը նկատէ քրիստոնէայի արատաւորութեան մը պարագային մէջ: Հայեր իրենց իրաւունք հաստատելու համար, Եւրոպայի համակրութեան քաջալերուած, Մուսա պէյի մասնաւոր խնդիրը ձեռք առին և օսմանեան կառավարութիւնն և րոպական հանրային կարծիքէն վախճալով, Կ. Պօլիս բերաւ Մուսան և դատի ենթարկեց զինք. Բայց և այնպէս չուտով անպարտ արձակեց, այնպիսի դատաւարութեան մը ետք զոր թէ՛ զրկեալ կողմը և թէ՛ անկողմնակալ անձեր որոնք ներկայ էին դատարանին, դատական կեղծիք (farce) հռչակեցին զայն: Միթէ՛ կարելի է ուրեմն որ այսպիսի պարագայների մէջ Հայերն իշխանութեան հաւատարիմ մընան: Մի Հայեացք նետեցէ՛ք կեցած իրողութիւններին վրայ և պիտի տեսնէք որ օսմանեան կառավարութիւնն իւր բուն ընթացքին կը շեղի, արդարութիւնը բողոքողին անտես առնելով: Սուլթանն կատարելապէս բացարձակ է իր կառավարութեան մէջ, իւր ձեռք ընդարձակ միջոցներ ունի և վարժեալ է իր օրինական իրաւունքերի բոլոր ուժով գործածելու: Եթէ, օրինակ, Վան նահանգի վիճակն զինք անհանգիստ ընէր կամ անկէ իրեն եկած հասցեթղթ պակէր, ինք կրնար անմիջապէս լրագոր քօմիսէր մը զրկել երեք գունդ հեծեալ զօրքի հետ և մի կարճ հարցախորժ անել տալէ ետք, եթէ հարստահարութիւններն վերկայութեամբ հաստատուէին, մահուան դատապարտել կամ բանտարկել յանցաւորներն, որոնք մէջ մի քանի օր վերջը: Արդէն այս կերպով արդարութիւն ի գործ կը դրուի թիւրքերի հետ դաւաճանքին մէջ երբ միայն բողոքողներն պալատին մէջ բարեկամներ ունենան: Որչափ որ այս դրութիւն վայրագ լինի, օսական իր լաւ արդիւնքն ունի արդարութիւնն արագ գործադրելով և սարսափ ձգելով: Բայց Մուսայի խնդրին մէջ այսպէս լինելու տեղ, ամբաստանեալ Պօլիս կանչուեցաւ և անդ ընդունուեցաւ իւր մի անմեղ զոհ զրպարտութեան և դատուեցաւ մի Գանձաժողովի առջեւ, որի ձեռնամասնութիւնն միւսիւրման էին, այսինքն անձեր որոնք ինչքան բարեպաշտ լինին, այդքան աւելի համոզուած կը լինին թէ Սաքր օրհնքի (Շէրէ շէրիֆ) տրամադրութեան համաձայն իրենց բացարձակապէս դժուար է ընդունել քրիստոնէայի մը վկայութիւնն, որքան որ ալ զրկեղ ազատցոյցներ ունենայ, քանի որ մի մահմէտական ամբաստանեալ:

եալ՝ Գուրանին վրայ երգուելով կը հերքէ այդ վկայութիւն: Այս պարագայներն ներքեւ անպարտ արձակուած անխուսափելի էր, նոյն լոկ եթէ վկայներն սպառնալիքի և սարսափի ենթակայ եղած չլինէին և ամբաստանեալին փոստաբանն ալ, դեռ ոեւէ որոշում չտրուած, չլինէր պատժել վկայներն իր զրպարտիչներ: Տարակոյս չկայ որ դատաւորներն իրենց որոշում այդ տեսակէտով տուին, այսինքն թէ մեզ կողմէն հաւատացուեց թէ դժբաղդ Հայերն, որոնք մահմէտականների դժութեան չնորհոյն կապրին, իրենց կեանք վտանգի մէջ դրած եղան միւսլիմանների մայրաքաղաք մը դիմելով, որպէս զի միւսլիմանի մը դէմ վկայութիւն տան, որի հետ, եթէ իրենց պատմութիւնն սուտ է, չէին կըրնար կռուի ոեւէ շարժառիթ ունենալ:

ՄՈՒՍԱ ՊԵՅԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ ԵՒ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Հանրածանօթ ոճրագործ և աւագակապետ, բայց թիւրք դատարանէն անպարտ արձակուած Մուսա պէյի դատաստանին տալթով, Յունաստանի լրագիրներն խիստ յօգուածներ գրած են թիւրք կառավարութեան դէմ, ցոյց տալով թէ թիւրքերի դատարանները խաղաղիկ դարձած են կառավարութեան ձեռքին մէջ, անոր քաղաքական դիտաւորութիւններն ծառայելով և ոչ թէ արդարութեան:

Կ. Պօլի կիսապաշտօնական «Թաւրիք» լրագիրը չկրնալով օրինաւոր պատասխան տալ Յունաստանի լրագիրներին, իւր վրէժ լուծելու համար հարկ համարեր է անտեղի կերպով և տղայօրէն յարձակումներ առնել Յունաստանի նախարարապետ Պր. Թիւրքուբի վարչական ընթացքին վրայ:

ՎԵՃ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԵՒ ՐՈՒՄՃՈՒԳԻ ՀԱՅԵՐԵՆ

Ամենայն Հայոց Վեհ. Մական Կաթողիկոսի անուան տօնախմբութեան առթով, Ռուսոգի Հայ Հասարակութեան կողմէն տեղւոյն Առաքելէց Արժ. Տ. Կարապետ քահանայ Պօյաճեան հետեւեալ չնորհատրական հռչակքն զրկել է ԼՂՄԻՈՒԹԻՆ:

Րուսոգի, 4/16 դեկտ. 89 Նորին Ս. Օծութեան Վեհափառ Մական Կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց ԼՂՄԻՈՒԹԻՆ

Հայ ժողովուրդը իւր որդիական խորին յարգանքներ կը մատուցանէ յոստ Առաքելական Ս. Աթոռոյն, Ձեր Ս. Օծութեան անուան փառապանծ և հանդիսաւոր տօնախմբութեան ան- թով:

Խոնարհ ծառայ Կարապետ քահանայ Պօյաճեան

Վեհ. Կաթողիկոսը այդ շնորհա- ւորական հեռագրի պատասխանած է հետեւեալ կերպով.

Էջմիածին, 21 դեկտ. 89

Արժ. Կարապետ քահանայ Հայոց Բաժնոց

Ընդունեցէք իմ գորովալիւր ողջոյն- ներս և յայտնեցէք այդտեղի Հայոց օրհնեալ ժողովուրդին իմ առողջութիւնս և շնորհակալութիւնս իրենց ինձ ցոյց տուած եռանդէն և որդիական ան- կեղծ զգացումներէն: Կը զրկեմ ձեզ իմ հայրական օրհնութիւն և կաղա- չեմ զԱստուած որ պահէ զձեզ ջեր- մեռանդութեան և յաջողութեան մէջ որպէս զի անայլալ մնայ ձեր սրտերի մէջ Աստուածպաշտութեան ոգին և Հայրենիքի սէրը:

Կարողիկոս Ամենայն Հայոց ՄԱԿԱՐ

Հեռագրները փոխանակուած են ֆրանսերէն լեզուով և անոնց թարգ- մանութիւններն են որ դրած ենք Արմենիայի մէջ:

Եգիպտոսի չայերի Առաջնորդը

Եգիպտոսի Առաջնորդ Գեր. Մատ- թէոս եպիսկոպոս Իզմիրեան որ մի ժամանակ է լիւր Կ. Պօլսի կը գտնուէր, դեկտ. 13/23 չորեքշաբթի օր մեկ- նած է Կ. Պօլսէն իւր պաշտօնատեղը Եգիպտոս վերադառնալու համար:

ՎՍԵՄ. ԻՇԽԱՆ ՄԵԼԻՔԱՆ ԽԱՆ

«Թայմըզ» լրագրի գրածին նայե- լով, Լոնտոնի պարսկական դեսպան Վսեմ. Իշխան Մելքոն Խան պաշտօ- նանկ եղած է: Այս լուր դեռ ստու- գութեան կը կարօտի որովհետեւ հա- ղիւ թէ մի քանի շաբաթ առաջ հը- րատարակուած էր նաեւ թէ Վեհ. Շահը ինքնագիր նամակ մը գրելով Վսեմ. Մելքոն Խանին իւր մեծ գո- հունակութիւն յայտնեց է ն. Վսե- մութեան արդիւնաւոր պաշտօնավա- րութենէն: Կենթագրին ոմանք թէ Վսեմ. Մելքոն Խանի պաշտօնակա- թիւնը Պարսկաստանի Մեծ Եպարքո- սին հետ իր ունեցած անհամաձայ- նութեան հետեւանքն եղած է. ու- րիշներ ալ ռուսական ազդեցութեան հետեւանք կը համարին զի ռուս կա- ռավարութիւնն շատ նախանձօտ աչ- քով կը դիտէ որ Պարսկաստանի հան- ճարեղ ներկայացուցիչն իր քաղաքա- փառական վարմունքով շատ համակ- րելի եղած և նշանակութեան արժա- նի մի կարեւոր գիրք ստացած է Լոնտոնի մէջ:

—Վերջին լուրերին նայելով, Վը- սեմ. Մելքոն Խան ինք հրաժարական տուած է Պարսկաստանի Եպարքոսին հետ ունեցած անհամաձայնութեանը պատճառով և կրտսի թէ Պարսկաս- տան պիտի երթայ:

ԱՄԵՆԱՔՐԿԱՆ ՎԱՆԱՅ
ՋՈՒՂԱՑՈՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Տարիք անցին յորմէ հետէ Գրի- գորիս եպիսկոպոս թողով ըստ հրա- մանի Վեհափառ Հայրապետին իւր վիճակն, գնաց յէջմիածին, և տակա- լին թափուր մնայ Ամենափրկիչ վանքն իւր հովուից, և թէ ընդէ՞ր Վեհա- փառ Հայրապետն Ամենայն Հայոց չէ առաքում մի յարմարագոյն Առաջ- նորդ որպէս զի նա ազգային իշխա- նութեան գլուխն անցանէ և Պարս- կաստանի և Հնդկաստանի Հայոց ա- ռաջնորդութեան պաշտօնն վարէ. մեզ անգիտելի է այդ: Որպէս լիւր, եր- կիցս ժողովուրդը Զուղայու թուղթ են առաքեալ Նորին Վեհափառու- թեան և ազգային Սինոդին Սրբոյ Ա- թոռոյն էջմիածին և ինդերալ են զի ընտրեալ մի արժանաւոր Առաջնորդ առաքի վստի Ամենափրկչեան Վանաց Զուղայու: Իրաւ է Զուղայու հայ հասարակութիւնն վշտացած էր Գրի- գորիս եպիսկոպոսի քանի մը անտեղի արարմունքից և առ այս բողոքեալ է առ որ անկ էր, այլ չէ արդարացի թողուլ զնոսա այսչափ ընդ երկար անհովիւ և անառաջնորդ:

Առ հասարակ Զուղայու հայ հա- սարակութիւնն կարեկից և ազնիւ հոգւոյ տէր, միշտ պատուեալ է և սիրով կապեալ իւր Առաջնորդի հետ, թող թէ այս վերջինն զանազան դէպ- քերում վիշտ պատճառած լինի նո- ցա, զի գիտեն նոքա և զգան իսկ թէ որքան մեծամեծ օգուտներ յա- ռաջ ունին դալ մի օրինաւոր և քա- ջարթուն Առաջնորդի ներկայութիւնից Պարսկաստանի վիճակումն, և թէ ինչ ցաւալի հետեւանքներ յառաջ կրերի Առաջնորդի բացակայութիւնն:

Այո՛, մի հմուտ և իմաստուն Ա- ռաջնորդ կարող է Հնդկաստանի հին և ամենաթանգ գաղթականութեան գոյութիւնն ապահովել, հոգեւորա- կան դպրոց մի բանալ տալով վանքին մէջ, և անդ եկեղեցականներ պատ- րաստել տալ, որ ժամանակին ձեռ- նագրութեամբ առաքուին Հնդկաստանի վիճակներն:

Ի հաստատութիւն սոյն հոգեւո- րական դպրոցի արդէն հանգուցեալ Մ. Որդանանեան գումար հրիտակեալ է և մնայ գործադրութեան:

Ներկայիս հոգեւորական դասն քահանայից, մի քանի բացառու- թեամբ՝ որք ի Պարսկաստանէ գան Հնդկաստանայ վիճակներն ի հոգեւոր մատակարարութիւն կրօնի գաղթա- կան Հայոց, ոչ միայն ժամանակիս անմիջական պահանջմանց և պիտոյից անձեռնահաս են ի տալ կատարումն, այլ և ոչ բաւական են հոգատար լինիլ բարեկարգութեան եկեղեցեաց, և այս պատճառի ի հարկէ ի բացա- կայութենէ Առաջնորդի:

Պարսկաստան ներկայ կարօտի մի քաջարթուն Առաջնորդի որ կարողա- նայ հոկեղ եկեղեցեաց և վարժարա- նաց բարեկարգութեան վրայ, և ուս- եալ և իւրեանց կրօնական կոչման համապատասխան քահանայս պատ- րաստել տալ ժամանակիս ոգւոյն և պիտոյից համաձայն, որպէս զի ապա-

գայ սերունդն, որ Եւրոպական արդի- գրութեամբ և ժամանակի պահանջ- մանց համաձայն բարձր կրթութիւն կատանայ, կարողանայ և յօժարի յար- գանք վերաբերել առ իւր կրթեալ կրօնաւորն, և այսու հայութեան և կրօնի հաւատն աւելի ամրապնդուի իւր սրտի մէջ:

Վերջ տալով գիտողութեանս, դարձ- եալ հրաւիրեմք Նորին Վեհափառու- թեան խորին ուշադրութիւնն սոյն առաքելալի վերայ որ բարեհաճի փոյթ տանիլ անյապաղ մի հմուտ Առաջնորդ- ուղարկել Պարսկաստանի վիճակաց համար, և անտարբեր չմնայ սոյն ազնիւ հայութեան մասին՝ որ կարողացել է, պարժանք ասեմ, անտա- նելի դժուարութեանց միջից անա- րատ պահել հայութեան անունն և իւր սուրբ կրօնն:

30 նոյեմ. 1889

Բատաւիա

Գ.

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԻՔԻՍ

Շապին-Գարահիսարի Գաւառական Վարչութեան կողմէն վիճակին Առաջ- նորդ ընտրուած է Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաթճեան, Մուշի նախ- կին Առաջնորդն, որ սակայն չընդու- նիր երթալ Շապին-Գարահիսար:

—Գաղափարի մէջ թատերական մի ներկայացում տրուելով ի նպաստ նոյն գիւղի Աղքատախնամ ընկերու- թեան, 60 օսմ. ոսկու (1380 ֆր.) չափ զուտ հասող զոյացեր է: Ներ- կայացման ժամանակ մէկ մէկ ծաղիկ- փունջ նուիրուած է դերասանուհի- ներէն Օր. Աստղիկի և Տիկին Նուարդի և մէկ դափնեայ պսակ՝ անուանի դե- րասան Պր. Աղամեանի:

—Վանէն մեզ կը հաղորդեն թէ Բումէլիէն գաղթած բաղձաթիւ Թիւր- քեր կը զրկեն Կ. Պօլսէն դէպի Վանի կողմեր, այնտեղ բնակութիւն հաս- տատելու համար: Արդեօք Բ. Գուրը Պէրլինի գաղնագրի ճարգ յօդուածով պարտաւորութիւն ստանձնած է ան- յապաղ բնաջինջ անել հայաբնակ գա- ւառներն Բուրդուրի, Չէրքէսների և մահմետական բարբարոս ուրիշ ցե- ղերի միջոցով:

Միւր Մարտոյեան մասնիչ Գէորգը Պարսկաստանէն վերադարձած է Վան, բերելով իր հետ մի քանի տեղեկու- թիւններ և Արմենիայի թերթեր որոնք ժողվեր է Պարսկաստանի մէջ: Միւր Մարտոյեան կը գտնուի այժմ Պաշ- գալէ ուր Պիտայէթի ժողովին (նա- խագատ տոեան) անդամ եղած է:

ՀԱՐԱՍԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ի ԹԻԻՐԻՔԻՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Անցած նոյեմբեր ամսին մէջ Գիւր- գեր սպաննած են Խոնուայ բերդ- գիւղացի Աւէեան Մովսէսը, 22 տա- րեկան կտրիճ երիտասարդ մը, որ ոչ- խար կը տանէր երզնկա ծախելու հա- մար: Մովսէսն սպաննելով, իւր ծա- ռայների այսինքն ճանբորդական հո- վիւններ ձեռքերն կապեր և ոչխար- ներն առեր տարնր են:

—Կառավարութիւնը Վանի գիւ-

ղերին մէջ շատ խստութեամբ և ան- գթօրէն կը հաւաքէ տուրքերն: Վա- նի ոստիկանների հազարապետն որ ժողովուրդէն հաւաքուած 150,000 շրուշի չափ տուրքերն իւր կողորդ անցուցած էր և որ մի քանի ամիս յառաջ լսուեցաւ թէ պաշտօնանկ ե- ղած էր, այժմ դարձեալ սկսած է պաշտօնավարել Վանի մէջ:

—Կ. Պօլսէն իրենց հայրենիք վե- րադարձող Հայաստանցի մի քանի ճանբորդներ Կարինի մէջ ձերբակալ- ուելով խուզարկութեան ենթարկուե- րն որովհետեւ իրենց մօտ գտնուե- րն . . . երեւակայեցէք թէ ի՞նչ . . . —1890 թուականի պարզ (առանց յաւելու- ծի) Օրացոյցներ . . . Խեղճ ճանբորդ- ներն որ Կ. Պօլսէն մեկնած ժամանակ մի քանի հատ գնած էին այդ Օրա- ցոյցներէ նուէր տանելու համար իրենց սիրելի բարեկամների, ահուգողի մէջ կիսնան երբ կը տեսնեն այս խստու- թիւն: Բաւական նեղութիւններն են. թարկուելէ յետոյ հաղիւ կաղապին, վրայ տալով իրենց Օրացոյցներ որ Կարինի կառավարական պաշտօնայ- ներն կայրեն, թէեւ Կ. Պօլսի Մէա- րիֆ Մէճլիսի հրամանով տպուած են աղւնք: Միթէ՞ կարելի է որ Կա- րինի կառավարական այդ պաշտօնա- տարներ այնչափ կոյր լինին որ չտես- նեն Օրացոյցի ծածկոյթին վրայ Մէ- արիֆի թոյլտուութիւնը թրքերէն տառերով գրուած, կամ չգիտնան թէ ի՞նչ է Օրացոյցը. բայց նոքա հրա- հանգուած են ամեն ջանք ի գործ դնել անամօթաբար ճնշելու և ջնջե- լու համար ինչ որ հայեանական է:

Պր. ՇԱՀԱՄԵՏԱՆՑ

Յայտնի է մեր ընթերցողների թէ մեր հայրենակիցներէ Մեծ. Պր. Շահ- լամեանց որ իւր ձայնի պատճառով մեծ անուն հանած էր թէ Ռուսիայի և թէ Թիւրքիայի մէջ, Խոստիա գնաց կատարելագործուելու համար երա- ժշտական արուեստին մէջ: Նաբոյի հրատարակող իտալական «Պորթու- նի» լրագիրը, երաժշտութեան նը- կատմամբ իր հրատարակած մէկ յօդ- ուածի մէջ, Վէսդէհուտի նուագա- հանդիսին մասնակցող արուեստա- գէտների անուններն տուած ժամա- նակ, կը յիշէ նաեւ «Հուսիկու և յաղ- թանդամ Շահլամեանցը, Հայ մը, որ քանի մը տարիէն յետոյ երաժշտական տշխարհին մէջ յեղափոխութիւն պիտի գործէ իւր կուրծքի տոյով և Գամա- նիոյինը գերազանցող աւ պիտուիլը:»

ԾԱԽՈՒ ԴԻՐՔԵՐ

Հ. Յարութիւն Վ. Անգլիեան. — Ըն- դարձակ բառարան անգլիերէն հայերէն. Բ. տպագրութիւն: (Այս ընդարձակ բա- ռարանի մէջ որ 816 երկիջեան երեսներէ կը բաղկանայ և նշանաւոր անգլիացի գրողների աշակցութեամբ յօրինուած է, իւրաքանչիւր անգլիերէն բառին առջեւ հայերէն նշանակութիւնն զատ դրուած է նաեւ հայերէն տառերով հնչումը):

Գին 22 ֆր. և 50 սանթիմ.

Հ. Մատարիա Վ. Պետրոսեան. — Նոր Բառգիրք հայ-անգլիերէն (1875-79) ը. Մ. Պետրոսեանի աշխատասիրութեամբ յօրինուած այս նոր բառգիրք կը բաղ-

կանայ 786 երկիրեան երեսներէ : Սիրիոյ
գրուած է հայերէն քերականութեան
տարեքը) : 22 ֆր. և 50 սանթիմ.
Կը ծախուին Արմենիայի խմբագրատու-
նը, Մարտէյէն դուրս ալ կը շրջուին վե-
րոյգրեալ գներով, փոստի ծախքը խմբ-
ագրատունէն վճարուելով : Իւրաքան-
չիւր հատորի գինը կընէ անգլիական
գրամով 18 շիլլին և ամբերիկեան գրամով
4 1/2 տոլար :

Տ Ե Ղ Ա Կ Ա Ն

Վերջապէս էնֆիլէնձան (կրիւ
կամ տանկ) Մարտէյլ ալ եկաւ : Ար-
դէն շրջակայ բոլոր գաւառներն տա-
րածուած է : Բայց վտանգաւոր մի
հիւանդութիւն չէ, թէեւ սկսեր է
շատ տարածուիլ այժմ Մարտէյլի մէջ :
Այս հիւանդութեան նշաններն են
դող, անդամներին և յօդախաղերին
ցաւով կծկտիլը, սաստիկ տաքու-
թիւն, գլխացաւ, կռնակին և սը-
րունքներին մէջ ցաւ, քուն բերող
թմրութիւն և ակորթակի պակասու-
թիւն : 24 կամ 36 ժամ սաստիկ տը-
կարութենէ յետոյ, հիւանդը կսկսի
ապաքինիլ : Թէեւ անվտանգ մի հի-
ւանդութիւն է այս, բայց պէտք չէ
արհամարհել իր մի պարզ հարուստ,
այլ հարկ է որ հիւանդը տունէն դուրս
չենէ, իրեն խնամ տանի և ապաքի-
նած ատենն ալ զգուշանայ ցուրտ
առնելէ, էնֆիլէնձան ինքնին անվը-
տանգ է : Բայց եթէ մէկը հիւան-
դանալէ յետոյ զգուշութիւն չանէ և
պաղ առնելով թոքերի բորբոքում
ստանայ, կրնայ ծանրանալ իր վիճակ
և մինչև իսկ մահաբեր դառնալ :

— Լուր կար թէ այսօր (Ն. Տ.)
տարեմուտի առթով պաշտօնական ըն-
դունելութիւններն չպիտի լինին էնֆ-
իլէնձային պատճառով : Բայց այդ
լուր չհաստատուեցաւ և փոխադրա-
կան այդ թեմէն ախտ արգելք չպի-
տի կրնայ լինիլ թէ պաշտօնական և
թէ անհատական շնորհաւորութեան
այցելութիւններին :

ԷՆՖԻԼԷՆԶԱ (ԿՐԻՔ)

Եւրոպայի ամեն կողմ հանրային
ուշագրութիւնը այս ախտով զբաղ-
ուած է այժմ : Թաւառակի այլ և այլ
տեղերէ այս մասին հասած լուրերը,
գեկտ. 27 թուով :

Ախտը կը ճարակի Փարիզի և շը-
շակայքի դորանոյներին մէջ :

— Լիոնի վարչական և առեւտրա-
կան շատ մը հաստատութիւնները կաղ-
մալուծուած են : Ոչ սակաւ վաշտեր
վարակուած են ախտէն :

— Պուրէշլէն կիմացունեն որ
թագուհին ալ ծանրապէս հիւանդ
պառկեր է :

— Պէրլինի մէջ այս հիւանդութեան
պատճառով մեռելներ թիւը օր ըստ
օրէ կը շատնայ :

— Վիեննայի մէջ մինչև այսօր
ախտը անվտանգ կը համարուէր, բայց
հետզհետէ մահաբեր կը դառնայ : Հի-
ւանդանոցները խճողուած են :

— Չուիցերլի մէջ ամենէն աւելի
սաստիկ ճարակեր է ախտը : Պէննի,
Յուրիսի մէջ բոլոր վարժարաններն
փակուեր են, հիւանդութիւնը վտան-

գաւոր հանգամանքներ կը ցուցնէ :
Երկաթուղու բոլոր պաշտօնէութիւն-
ները կազմալուծուեր են :

— Թանճէրի (Արիւրիէի եղբւրք)
մէջ ալ պատահեցաւ էնֆիլէնձանի
թեմէն դէպք մը :

— Լիւպոնարի (Փորթուկալ) մէջ ա-
րագութեամբ կը ճարակի էնֆիլէն-
ձան : Թագաւորին վիճակը սկսեր է
լաւանալ :

— Մատրիտէն կը գրեն որ երկու
օրէ ի վեր մահեր կրկնապատկուած
են : Սպանիայի մասնակ թագաւորը
տակաւին չկրցաւ թողուլ անկողինը :
Այս ախտին ենթարկուողներէն շատե-
րը կը մեռնին թոքի և կուրծքի հի-
ւանդութիւններ կրելով :

— Պետերբուրգէն կիմացունեն որ
Չարին հիւանդութիւնը վերագարծի
նշաններ ցոյց կուտայ :

«Տէպա» Փարիզեան թերթը հե-
տեւալները կը գրէ ախտին նկատ-
մամբ :

«Թէեւ կը կարծուէր թէ ախտը
արագապէս տարածուելուն հակառակ
վտանգաւոր բան մը չունի, սակայն
դէպքեր կը ցուցնեն որ դա մահաբեր
ալ է : ստորգ է՝ որ մահը ախտին
անմիջական հետեւանքն չէ, սակայն
վտանգաւոր հիւանդութիւններին տը-
րամադիր կը լինի ախտաւորը և դի-
մանալու ոյժն ալ կը կորսնցունէ : Փա-
րիզի մէջ այժմ մեռելաթաղներ հա-
զիւ կը հասնին զբաղման շատութեան :
այս չարթու մէջ նախորդ տարու
միեւնոյն շաբաթէն 400 մեռել աւելի
ուռնեցած է քաղաքը : Կրիքէն կամ
էնֆիլէնձայէն անմիջապէս յետոյ ե-
կած հիւանդութիւններին մեծ մասը
չնչառական գործարանների բորբո-
քումներ են : »

Համաձայն ախտը ի Ռուսիա

Օտէսաէն դեկտ. 28 թուով կը հե-
ռագրեն : «Վարակող ախտ մը որ կը
կարծուի թէ քօլէրան է, սոսկալի
աւերումներ գործեր է թիւրքաստանի
(Պուխար) կողմեր : մինչև դեկտ. ի
մէկը 25,000 մարդ զոհ գնացեր են
այս ախտին : 1700 տուներ բոլորովին
պարպուած են : Ռուս կառավարու-
թեան յայտարարութիւնները ցուցնել
կուզեն թէ ախտը քօլէրա չէ, այլ ուրիշ
անծանօթ հիւանդութիւն մը : Ախտա-
նիշները թիֆօյիտի նշաններին կը նմա-
նին և հիւանդութիւնը սարսուռով
ու սաստիկ տենդով կը սկսի և եր-
րորդ օրը հիւանդին լեզուն կը սեւ-
նայ, չափէն աւելի բերնէն դուրս կը
կախուի, և մահը կաճապարէ հաս-
նիլ վերջ տալ հիւանդի սոսկալի տա-
ռապանքներին : Օրէնպուրկի (Եւրո-
պական ռուս սահմանադուին) մէջ
քանի մը դէպքեր պատահած են,
բայց ախտը տակաւին Վոլկայէն այս
կողմ չէ անցեր : »

ՁԱՌԻՆ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Դեկտ. 29 թուով կը հեռագրեն
Փարիզէն : Սաւառտեան թերթերէն մի
քանին ծանուցին թէ Չարին հիւան-
դութիւնը թունաւորումէ առաջ ե-
կած է : Պետերբուրգէն եկած լու-

րերն ալ կը յայտարարեն որ Չարը
միայն էնֆիլէնձանի ենթարկուեր է,
ուրիշ ոչինչ : Ասով մէկտեղ ճշգրիտ
տեղեկութիւն մը կը պակսի Չարի վի-
ճակի մասին : հետաքրքրական է կար-
դալ «Լանթէն»-ի մէջ հետեւեալ
գրուածները :

«Կայսրը հիւանդ է և զանազան
լուրեր կը պտտին այս մասին թէ՛
պալատին և թէ՛ ժողովրդին մէջ :
Չարն ալ իր պարզ մահկանացու
էնֆիլէնձայէն բռնուեցաւ և աղէկ-
ցաւ : Բայց 5-6 օրէ ետք յանկարծ
ցաւեր զգաց ճաշէն ետք և պահ մը
իր վիճակի վրայ ծանր վախ մը պատ-
ճառեց : Յայտնի է արդէն որ Կայսրը
իրեն վերաբերող դէպքերի նկատմամբ
խորին լուրթիւն պահել կուտայ : հե-
տեւապէս այս տեղեկութիւններ ասկէ
անկէ դժուարութեամբ հաւաքուած
են և լուր տուող անձերն ալ շատ
կասկածոտ դիրք մը կը բռնեն որպէս
զի վտանգի մը չենթարկուին :

«Երբ Չարը այս նոր հիւանդութե-
նէն բռնուեցաւ, մայրաքաղաքի ամե-
նագլխաւոր բժիշկներն անմիջապէս
խորհրդակցութիւն մ'ունեցան պա-
լատին մէջ և այդ բժիշկներէ երկու-
քը չվարանեցան յայտնել թէ այս յան-
կարծական հիւանդութեան պատճառն
թունաւորում մ'եղած լինելն անըն-
դունելի չէ շատ, բայց Չարի վճա-
կան պատուէրին համաձայն տեղե-
կագիր մը խմբագրուեցաւ ծանուցա-
նող թէ Չարի հիւանդութիւնը էնֆ-
իլէնձա է : Այնուհետեւ կատարեալ
լուրթեամբ մանրազնին խուզարկու-
թեան մը ձեռնարկուեցաւ : հիւան-
դին դպած բոլոր սպանները քիմիա-
կան փորձերի ենթարկուեցան և խո-
հարարներն ու սպասաւորները խիստ
հսկողութեան մը ներքեւ առնուելով
անվերջ հարցաքննութիւններին են-
թարկուեցան : Իսկ հասարակութեան
մէջ լուր տարածուեր է թէ ոչնչա-
կանների մատը կայ գործին մէջ : »

Միեւնոյն թուականով եկած այլ
և այլ լուրերէ մի քանին կը հաւաս-
տեն թէ հիւանդութիւնը լոկ էնֆ-
իլէնձանի վերագարծ մ'է : ուրիշներ
ալ կը յայտնեն թէ Կայսրի պալա-
տին մէջ Չարին և իր ընտանիքի կե-
ցած սրահին մէջ ելեքորական լոյսե-
րին յանկարծ մարիլը պանական եր-
կիւղ մ'ազդեր է և Չարը սաստիկ
զգածուելով այդ վախէ հիւանդա-
ցեր է :

ԹԻԻՐԻՔԻԱԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պօլսէն եւրոպական մամուլին
գրուածներէ կը քաղենք հետեւեալ-
ները :

Կէս պաշտօնական թիւրք թեր-
թերը կը ճգնին արգարացունել Բ.
Դրան հանած նոր հրովարտակը Կրէ-
տէ կղզուն համար և այդ նկատմամբ
ձեռք առած միջոցները : Եթէ թիւր-
քեր ձանձրութիւն յանձն առնէին ալ-
մանական թերթերը կարգալու, պի-
տի տեսնէին իրենց ինքնակոչ բարե-
կամ պետութեան թերթերէն մէկին
հետեւեալ գնահատութիւնը :

«Կայսերական Ֆէրմանը ներում

կը շնորհէ բոլոր այն անձերի որոնք
ապստամբութեան բնաւ չեն մասնակ-
ցած և ոչ ալ ուրիշ ոճիր կամ յան-
ցանք գործեր են : սա արգարեալ յա-
ռաջդիմութիւն մ'է որ թիւրք գէթ
անմեղներն հալածելէ ետ կը կենայ : »

Ընդհանուր կարծիքն այս է որ
Ֆէրմանը շատ թերի կողմեր ունի և
Դուռը իւր եւրոպական ներկայացու-
ցիչներին հրահանգեր է որ իրեն հա-
ղորդեն թէ պետութիւնների վրայ
ինչ տպաւորութիւն գործեց նոր ֆէր-
մանը : Բայց արդէն Անգլիայի դես-
պանը Պր. Հուայթ նկատել տուեր է
Բ. Դրան թէ իր կառավարութիւնը
մեծ սխալ մը կը համարի նոր ֆէրմանի
պարունակութիւնը և իրազեկ տեղերէ
կհաւաստեն թէ պետութիւնների դես-
պաններին առաջուց մտերմօրէն հա-
ղորդուած ֆէրմանին օրինակը տար-
բեր է Կրէտէի մէջ հրատարակուա-
ծէն : մարդ չկրնար ծիծաղը բռնել,
տեսնելով թէ թիւրք կառավարու-
թիւն ինչ տեսակ կոչտ խաբէութիւն-
ների կը դիմէ :

Սուլթանի կառավարութիւնը Չա-
րին հաճելի գործ մ'անելու համար
դիտողագիր մ'ալ ուղղեր է մեծ տէ-
րութիւններին, պուլիարական վերջին
փոխառութեան նկատմամբ :

Բայց ռուս դեսպան Պր. Նէլիտօ-
ֆի և Բ. Դրան մէջ ցրտութեան պատ-
ճառներ կան առեւտրական դաշնա-
գրին նկատմամբ : Դուռը ծանուցեր
է պետութիւններին թէ Ալմանիայի
հետ կնքած առեւտրական դաշնա-
գիրն իբր հիմ և օրինակ կուզէ ու-
նենալ միւսների հետ կնքելիք դաշ-
նագիրների համար ալ : Բայց Ռուսիա
և Անգլիա մերժեր են իրենց հաւա-
նութիւն, առարկելով թէ իրենց հա-
մար բացառիկ պայմաններ պէտք է
որ ունենան առեւտրական դաշնա-
գիրները :

Չնայելով որ Սուլթանը Չարին
կուզէ հաճոյանալ, սակայն ռուսա-
կան մամուլը շատ կծու սկսեր է գը-
րել թիւրքերին նկատմամբ և այդ
պատճառով ռուսական քանի մը կա-
րեւոր թերթերի մուտքն արգիւնե-
ցաւ թիւրքի մէջ :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Լուր կը պտտի թէ այլ և այլ
պետութիւններ առաջարկած են Լորտ
Սալիգարիին դեսպանաժողով մը գու-
մարել անգլո-փորթուկէզ վէճը կար-
գադրելու համար : Բայց տարակու-
սելի է որ Անգլիա հաճութիւն տայ
այս առաջարկին :

— Պէրլատէն կը ծանուցանեն թէ
250 Սրնաւուտների հրոսախումբ մը
սերպական սահմանադիմէն անցնելով
պոհապան զօրքերի վրայ կրակ ըրած
են, սերպ հրամանատարը և ուրիշ
սպայ մը սպաննած են : Կառավարու-
թիւնը Բ. Դրան բողոքներ է այս մա-
սին :

— Պրազիլիայի նախկին կայսրուհին
մեռաւ Փորթուկալի Օբորթօ քաղա-
քին մէջ : Նախկին կայսր Տօմ Բէթ-
րօն ալ ծանրապէս հիւանդացած է :

Արմանակից բանակին հրացանը

Մինչև այսօր չափ որոշ ծանոթութիւններ չեն կրցած առնուիլ Արմանիակ ընդունած ներդրեան հրացանի մասին։ Քանի մը տեղեկութիւններ միայն կը քաղենք այդ հրացանի նկատմամբ աւստրիական թերթէ մը։

«Նոր հրացանը իրարի վրայ անցուած երկու փողէ կազմուած է։ Եթէ ներքինը տաքնայ, արտաքինը կրնայ տակաւին չը կրակնալ և ատով մեծ դիմացկունութիւն մը տալ զէնքին։ Իւրաքանչիւր լեցուներուն հինգ փամփուշտ մէկէն կը դըրուին պատեանով մը, զէնքի մթերատեղին մէջ։ Հրացանին հինգերորդ անգամ պարպուելուն ատեն, այդ պատեան ինքնիւրեն գետին կ'ընկնայ։ Գնտակները նիւքէլով պատած կապարէ կը շինուին։ Նոր հրացանը 3800 մէդր հեռուէն կրնայ զարնել և այս պատճառով հետեւակազորի բանակին մէջ զինուորական կրթութեան կերպը փոխելու պէտքը կը զգացուի։ Զօրքերի շտկաներն այլ եւս սխառմաբար չարուած չափով կ'ուսին, իրենց զինքը աւելի հեռու հեռու պիտի կենան, որովհետեւ այս հրացանի գնդակը իրարմէ 7ակն ոտը հեռաւորութեամբ ետեւէ ետեւ շարուած երեք մարդ կրնայ ըստպանել 500 մէդր հեռուէն պարպուելով։

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

ԳՈՒՆՍԻԿԱՄՕՆՏԻ

Հանդերձեղինաց Խանութն

418, 420, 422 Մէյն փողոց
Ռասքը

Գաղաքին մէջ ամենէ մեծ և ամենէ ճոխ Խանութն ուր որոշեալ գիւներով և կանխիկ դրամով աղնիւ տեսակ փաշտօններ, փանթաշտօններ, Գրիսարիներ ևն. կը վաճառուին գոհացուցիչ գիներով։ Սոյն Խանութը յաճախելով մեր Հայ հայրենակիցը կրնան վտանգ չլինիլ թէ Գուրնիկամօնտի Ընկերութեան կողմանէ ջանք և զոհողութիւն չի պիտի խնայուի զիրենք գոհ ընելու համար։ Փորձեցէք և համոզուեցէք։

ՏԻՔԹ. ՍԱՌԻԹԶԸՐ (Souther)

Բժիշկ և վերաբոյժ

Լինգօլֆի հրապարակ
Ռասքը

Սոյն գիտնական բժիշկն միշտ պատրաստ է գոհացնել իրեն դիմող մեր հայրենակիցներ։

ՏԻՍՐ ՈՒՆԼԻԲՐ

Դեղագործ և գեղարվածաւ

Լինգօլֆի հրապարակի վերայ
Ռասքը

Զերմագին կը յանձնարարենք մեր Ուսման Բարձրագոյն Հայոց զայս գեղարուն։

ՏԻՍՐ ԸՍՓԷՆՍԸՐ ՀԱՍԲԸԼ

Փաստաբան և Հաշտարար Դատաւոր

405 Մէյն փողոց Խոպ քիւ 119
Ռասքը Մաս.

Սոյն փորձառու օրէնսգէտ պատրաստ է իւր ծառայութիւնն նուիրել ամեն անոնց որք գործ կուենան Դատարանաց մէջ. պահանջներ կը հաւաքէ ևն։

ՏԵՍԻՔ ՄՕՐՍ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԵՂԱՆԱՌՐԻ

426 Մէյն, Փլեյքսթր փողոցի անկիւնը

ՈՒՍԹԸՐ (Worcester Mass.

U. S. America)

Սոյն դրամատան դիմող Հայեր՝ Կ. Պօլսոյ և Քարբերդի մէջ անդրիական և գաղղիական օսկիով վճարելի փոխանակադիր կրնան ստանալ յոյժ հաւոր պայմաններով։

Փորձեցէք և գոհ պիտի ըլլաք։

Ինչպէս ամեն քաղաքներ, Արմէնիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար։ անոնք որ պէտք կուենան Արմէնիայի միջոցով մէկին դիմում առնել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունել իրենց ծանուցումներ ըստ քաղաքական սովորութեան։ Ծանուցումները գիններն նշանակուած են Արմէնիայի ճակատը, տառի վրայ հաշուելով. 1 երկաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանդիւմ և 1 բոլորգրի համար 1 սանդիւմ։ 3 անգամ դրուելիք ծանուցումը գինն վրայ 1/10 10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի անգամներ դրուելիք ծանուցումը գինն վրայ 0/10 30 զեղչ։ Սակարկութիւն չընդունուիր։

ԸՆԴՈՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ

1890 թուականին

Տպագրութիւն Պաղտատկան

Ներկայ տարւոյ ընդարձակ Օրացոյցը ճոխագոյն է և կը բաղկանայ 356 երեսէ։ Գին 75 սանթիմ։ Փոստի ծախքը մէկտեղ։

ՕՐԱՑՈՅՑ

1890 թուականին Քրիստոսի

Տպագր. Գ. Պաղտատկան (Արամեան)

Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը ծախուի Մարտի 1, Արմէնիա ըրագրի խմբագրատունը, հատը 25 սանթիմ։ Մարտի 1էն դուրս կը զրկուի 30 սանթիմով, փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Ե

ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆՔԸ
ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

(ՊԱՏԿԵՐ ՄՕՏԻԿ ԱՊԱՂԱՅԻՑ)

ՊՐԵՑ Մ. Պ.

(Այս տետրակի մէջ ցոյց կը տըրտուր թէ բռնաւորները և աղաւմատնիչ Հայերի դատաստանը ինչպէս պէտք է տեսնուի այնպիսի երկրներէ մէջ ուր օրինաւոր և արդարադատ կառավարութիւն չկայ։)

Մէկ օրինակի գինն է 20 սանթիմ. 20 օրինակը 3 ֆրանք և 50 սանթիմ։ Փոստի ծախքը կը վճարուի Արմէնիայի խմբագրատունէն։

Հետեւեալ գիրքերն կարելի է ստանալ Արմէնիայի խմբագրատունէն, իրենց առջեւ նշանակուած գիներով և փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով։

Արժէքը կանխիկ վճարուած՝ գիրք զրկուի։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Ա. ՀԱՅ ԴԻԻՅԱԶՆՈՒՆԻ ՄԸ (սպառած)։

Բ. ՀԱՅ ԳԻԻՂԱՅԻ (սպառած)։

Գ. ՍԱՂՄՈՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ (Հայաստանի ազատութեան ցանկացող մի Հայի մաղթանքներն և մտածումներն են Սաղմոսի ոճով գրուած)։ 40 սանթիմ։

Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼԻՂԱՐՈՅ ԵՒ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼԻՂԱՐ ԱՊՍՏԱՄԲԱՊԵՏԱՅ (Պաղտար աղգին իր աղաւտութիւն ձեռք բերելու համար մէկ դարէ ի վեր արած ջանքերի խիստ հետաքրքրաշարժ նկարագրութիւնն է)։ 1 ֆր. 50 սանթիմ։

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՆՆԵՐԸ. — (Հայաստանցիների թշուառութեան գլխաւոր աղբիւրներէն մին եղող պանդուխտութիւնը մեր աղգային նորընտիր վիպասանի գրչին նիւթ եղած է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՆՆԵՐԸ անուն վէպին մէջ։ Իրական կեանքէ առնուած այդ վէպ որ մաս առ մաս կը հրատարակուէր Արմէնիայի մէջ, առանձին տետրակով ևս հրատարակուած է այժմ և կը ծախուի Մեծ Հեղինակին Պարոն Մկրտիչ Թիւթիւն։ ճիշդֆի մօտ, ինչպէս նաեւ Արմէնիայի խմբագրատունը)։

1 ֆր. 20 սանթիմ

Զ. ԴԱՄԱՆԻ ՔԱԹՈՒՊԱ—ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՅԱՐԱՆ յետապնդեցն աւարտելուն։ (Մեծանուն հայ բանաստեղծին վերջերս գրած ազատաշունչ ընտիր ոտանաւորներէն 3ը՝ որոնք իւր «Բանաստեղծութիւններ»ի հաւաքածոյին մէջ չեն գտնուիր, առանձին տետրակով հրատարակուած են)։ Այս տետրակէ որի շահը բարեգործական մի նպատակի յատկացած է, 50 հատը մէկ անգամէն գնողին կը տրուի 50 հատը 2 ֆրանք 50 սանթիմի, որ ըսել է հատը 5 սանթիմ կամ 10 փարա թրքական։

Հատով կը ծախուի 0.40 սանթիմ.

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ (Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՅՈՅ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՌՆՈՒԱՄ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ) ՊՐԵՑ ԱՊԼԱՐԱՐԻՊ Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր ապականուած վարքուբարքով որչափ չարիքներ պատճառ դարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է աշխարհէ։

Կը ծախուի Արմէնիայի խմբագրատունը, գին 1 ֆրանք, փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով։

ՀԱՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

1878ին Պէրլին գնացած հայ պատուիրակութեան պատկերը՝ գեղեցիկ թղթի վրայ առնուած և պատուիրակները

րակները անուններն հայերէն և ֆրանսերէն տառերով միանգամայն արդարաւորաբար, կը ծախուի Արմէնիայի խմբագրատունը։ Գինն է 1 ֆրանք, փոստի ծախքն խմբագրատունէն վճարուելով։

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Հ. Ղ. Ալիշան — Պատկերագրող Աշխարհագրութիւն Նոր Հայաստանի (Բաղմասուտ Հ. Ալիշանի աշխատասիրութեամբ հրատարակուած այս աշխարհագրութիւն որ մեծագիր և երկիջեան 405 երեսներէ բաղկացած է և դիւրահասկանալի պարզ գրաբար լեզուով գրուած, զարգարուած է 33ի չափ պատկերներով որոց մէջ կը գտնուին Վան քաղաքի, Վանի բերդի, Պայաղիտի, Էլմիաձնի, Սնիի զանազան նշանաւոր աւերակների ևն. պատկերներն։ Գրքին վերջը կը գրուի իւր հայաստանի, այսինքն Մեծ Հայքի, բոլոր քաղաքների, բերդերի, գիւղերի, լեռների, գետերի մի ընդարձակ ցանկը ուր իւրաքանչիւրին առջեւ նշանակուած է թէ գրքին քանիերորդ տանը մէջ գրուած է աւոր վրայ)։ Գին 5 ֆր. և 50 սանթիմ։

—Հ. Ղ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշխարհագրութիւն (1884ին Վենետիկ գումարուած Աշխարհագրական Համագային ժողովին մէջ Հայաստանի աշխարհագրութեան նկատմամբ Հ. Ղ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ և հստակից ճառին թարգմանութիւնն է հայերէն աշխարհագրաբար լեզուով)։ 65 սանթիմ։

—Մերեց.— ԵՐԿՈՒՆՔ Թ ԴԱՐՈՒ (Աղգային անունների վիպասան Մերենցի գրած այս գիրք ցոյց կուտայ թէ մահմեդականներն թ գարին մէջ Հայաստան արշաւելով ինչ բարբարոսութիւններ կը գործէին այնտեղ, ինչպէս և կը գործեն այժմ նոյն իսկ թ գարին մէջ։ ԵՐԿՈՒՆՔԻ ԻՐԵԱՆ օրինակ ցոյց կուտայ աղգային գործիչներին Սասունցի Յովնան անուն մէկը որ ի դուր բարձր տեղերէ աղգային փրկութեան անկալելէ յետոյ, վերջապէս ժողովրդին մէջ կը փնտռէ ազատութեան ոյժը և անով կը յաջողի մի քանի յաղթութիւններ տանիլ թշնամիներին դէմ)։ 3 ֆր. և 50 սանթիմ։

—Բանֆի.— ՍԱՄՈՒԷԼ (Բաֆֆի հրատարակած աղգային վէպերի վերջինն է այդ որի նիւթը առնուած է Դ գարի Հայերի կեանքէն և որ, բացի իւր ներշնչած ազատասիրական ըզգացումներէ, հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կուտայ այն ժամանակի Հայերի բարքերին, սովորութիւններին և այլնի վրայ)։ 10 ֆր

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Le Gérant : FÉLIX ENFANTIN.

ՄԱՐՍԵԻԼ

Հայերն տպարան Մ. Փոքրոպալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER
rue Vacon 50.